

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 22ας Δεκεμβρίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική πολιτική – Προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων – Οδηγία 90/270/ΕΟΚ – Άρθρο 9, παράγραφος 3 – Εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης – Προστασία των ματιών και της όρασης των εργαζομένων – Ειδικά γυαλιά – Γυαλιά οράσεως – Αγορά από τον εργαζόμενο – Τρόποι κάλυψης του κόστους από τον εργοδότη»

Στην υπόθεση C-392/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Curtea de Apel Cluj (εφετείο Cluj, Ρουμανία) με απόφαση της 12ης Απριλίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Ιουνίου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

TJ

κατά

Inspectoratul General pentru Imigrări,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, M. L. Arastey Sahún (εισηγήτρια), F. Biltgen, N. Wahl και J. Passer, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: T. Ćareta

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο TJ, εκπροσωπούμενος από την I. Kis, avocat,
- η Inspectoratul General pentru Imigrări, εκπροσωπούμενη από τον M.-G. Crețu, την C. Vasilache και τον S.-I. Voicu,
- η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. Gane, επικουρούμενη από την L. Bațagoi, σύμβουλο,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Garofoli, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις A. Armenia και D. Recchia,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελία, που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιουλίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 9 της οδηγίας 90/270/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1990, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης (πέμπτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ) (ΕΕ 1990, L 156, σ. 14).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του ΤJ και της Inspectoratul General pentru Imigrari (γενικής επιθεώρησης μετανάστευσης, Ρουμανία) (στο εξής: γενική επιθεώρηση) σχετικά με την απόρριψη από τη γενική επιθεώρηση της αίτησης επιστροφής των δαπανών για την αγορά γυαλιών οράσεως, την οποία υπέβαλε ο ΤJ.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 89/391/ΕΟΚ

- 3 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία (ΕΕ 1989, L 183, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1137/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008 (ΕΕ 2008, L 311, σ. 1), έχει ως ακολούθως:

«Το Συμβούλιο εκδίδει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής βάσει του άρθρου [153 ΣΛΕΕ], ειδικές οδηγίες, μεταξύ άλλων στους τομείς που αναφέρονται στο παράρτημα.»

Η οδηγία 90/270

- 4 Κατά την τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 90/270:

«[έχοντας υπόψη] ότι η τήρηση των ελάχιστων προδιαγραφών που προορίζονται να κατοχυρώσουν ένα καλύτερο επίπεδο ασφάλειας των θέσεων εργασίας που διαθέτουν οθόνη οπτικής απεικόνισης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων.»

- 5 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Θέμα», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία, που αποτελεί την πέμπτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2.»

- 6 Κατά το άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Προστασία των ματιών και της όρασης των εργαζομένων»:

«1. Οι εργαζόμενοι δικαιούνται να υποβάλλονται σε κατάλληλη εξέταση των ματιών και της όρασης που διενεργείται από άτομο που έχει τα αναγκαία προσόντα:

- πριν αρχίσουν την εργασία σε οθόνη οπτικής απεικόνισης,
- κατά κανονικά χρονικά διαστήματα μετέπειτα

και

- στην περίπτωση που αισθάνονται ενοχλήσεις στην όραση που μπορεί να οφείλονται στην εργασία σε οθόνη οπτικής απεικόνισης.

2. Οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα να περνούν από οφθαλμολογική εξέταση εάν τα αποτελέσματα της εξέτασης της παραγράφου 1 το καθιστούν αναγκαίο.

3. Στον εργαζόμενο πρέπει να παρέχονται ειδικά γυαλιά ανάλογα με την εκάστοτε εργασία, εφόσον τα αποτελέσματα των εξετάσεων της παραγράφου 1 ή 2 το καθιστούν αναγκαίο και εφόσον δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κοινά γυαλιά.

4. Τα κατ' εφαρμογήν του παρόντος άρθρου λαμβανόμενα μέτρα δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να συνεπάγονται πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση για τους εργαζομένους.

5. Η προστασία των ματιών και της όρασης των εργαζομένων μπορεί να αποτελεί μέρος ενός εθνικού συστήματος υγείας.»

Το ρουμανικό δίκαιο

- 7 Το άρθρο 7, στοιχείο i, του *Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice* (νόμου-πλαισίου 153/2017 περί των αποδοχών των υπαλλήλων που αμείβονται από δημόσιους πόρους), της 28ης Ιουνίου 2017 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 492 της 28ης Ιουνίου 2017), έχει ως ακολούθως:

«Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, νοούνται ως:

[...]

- i) “επίδομα”, ένα στοιχείο του μηνιαίου μισθού/της μηνιαίας αμοιβής, χορηγούμενο υπό τη μορφή ποσοστού επί του βασικού μισθού, της αμοιβής, του επιδόματος θέσεως ευθύνης, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος, για κάθε κατηγορία προσωπικού.»

8 Το άρθρο 12 του κεφαλαίου II του παραρτήματος VI του νόμου αυτού, το οποίο τιτλοφορείται «Επαγγελματική ομάδα ασκούσα καθήκοντα της κατηγορίας προϋπολογισμού “Άμυνα, δημόσια τάξη και εθνική ασφάλεια”», προβλέπει τα εξής:

«[...]

2. Οι στρατιωτικοί, οι αστυνομικοί, οι τελούντες υπό ειδικό καθεστώς σωφρονιστικοί υπάλληλοι και το πολιτικό προσωπικό λαμβάνουν, ανάλογα με τις συνθήκες εργασίας τους, τα ακόλουθα επιδόματα:

[...]

β) για επίπονες συνθήκες εργασίας, επίδομα που μπορεί να ανέλθει έως το 15 % της βασικής αμοιβής/του βασικού μισθού, που αντιστοιχεί στον χρόνο εργασίας κατά τον οποίο εργάστηκαν στον αντίστοιχο τόπο παροχής εργασίας·

[...]

3. Ο τόπος παροχής εργασίας, οι όροι εργασίας και οι σχετικές δραστηριότητες, καθώς και τα ποσοστά χορηγήσεως, καθορίζονται με απόφαση του κύριου διατάκτη, εντός των ορίων των διατάξεων της εκδιδόμενης κατ' εφαρμογήν του παρόντος νόμου κανονιστικής πράξεως, βάσει των εκθέσεων καθορισμού ή, ενδεχομένως, εμπειρογνωμοσύνης εκ μέρους των εξουσιοδοτημένων προς τούτο αρχών.»

9 Κατά το άρθρο 12 της Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (κυβερνητικής αποφάσεως 1028/2006 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης), της 9ης Αυγούστου 2006 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 710 της 18ης Αυγούστου 2006):

«Οι εργαζόμενοι δικαιούνται να υποβάλλονται σε κατάλληλη εξέταση των ματιών και της όρασης που διενεργείται από άτομο που έχει τα αναγκαία προσόντα:

α) πριν αρχίσουν την εργασία σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, με ιατρική εξέταση κατά την πρόσληψη·

β) κατά κανονικά χρονικά διαστήματα μετέπειτα·

γ) ή στην περίπτωση που αισθάνονται ενοχλήσεις στην όραση που μπορεί να οφείλονται στην εργασία σε οθόνη οπτικής απεικόνισης.»

10 Το άρθρο 13 της κυβερνητικής αποφάσεως 1028/2006 ορίζει τα εξής:

«Οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα να περνούν από οφθαλμολογική εξέταση εάν τα αποτελέσματα της εξέτασης του άρθρου 12 το καθιστούν αναγκαίο.»

11 Κατά το άρθρο 14 της κυβερνητικής αποφάσεως 1028/2006:

«Στον εργαζόμενο πρέπει να παρέχονται ειδικά γυαλιά ανάλογα με την εκάστοτε εργασία, εφόσον τα αποτελέσματα των εξετάσεων του άρθρου 12 ή των εξετάσεων του άρθρου 13 το καθιστούν αναγκαίο και εφόσον δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κοινά γυαλιά.»

- 12 Το άρθρο 15 της κυβερνητικής απόφασης 1028/2006 προβλέπει τα εξής:
«Τα κατ' εφαρμογήν των άρθρων 12 έως 14 λαμβανόμενα μέτρα δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συνεπάγονται οικονομική επιβάρυνση για τους εργαζομένους.»
- 13 Το άρθρο 16 της κυβερνητικής απόφασης 1028/2006 ορίζει τα εξής:
«Η προστασία των ματιών και της όρασης των εργαζομένων μπορεί να διασφαλίζεται, όσον αφορά το σχετικό κόστος, στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος υγείας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 14 Ο ΤJ είναι υπάλληλος της γενικής επιθεώρησης, απασχολούμενος στην υπηρεσία μετανάστευσης του νομού Cluj (Ρουμανία). Ασκει τη δραστηριότητά του εργαζόμενος σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης.
- 15 Ο ΤJ διατείνεται ότι η εργασία σε οθόνη, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες κινδύνου, όπως ο «διαλείπων φωτισμός», η έλλειψη φυσικού φωτός και η νευροψυχική υπερφόρτωση, προκάλεσαν αυξημένη επιδείνωση της όρασής του. Επομένως, κατόπιν συστάσεως εκ μέρους ειδικευμένου ιατρού, κατέστη αναγκαία η αλλαγή των γυαλιών οράσεως, προκειμένου να διορθωθεί η μείωση της οπτικής του οξύτητας.
- 16 Ο ΤJ, ισχυριζόμενος ότι το ρουμανικό εθνικό σύστημα ασφαλίσεως υγείας δεν προέβλεπε την κάλυψη του ποσού των 2 629 ρουμανικών λέου (RON) (περίπου 530 ευρώ), το οποίο αντιστοιχεί στην αξία των γυαλιών οράσεως, ήτοι στο κόστος των φακών, του σκελετού και της εργασίας, υπέβαλε στη γενική επιθεώρηση αίτηση επιστροφής του ανωτέρω ποσού. Η εν λόγω αίτηση απορρίφθηκε.
- 17 Στη συνέχεια, ο ΤJ άσκησε ενώπιον του Tribunalul Cluj (πολυμελούς πρωτοδικείου Cluj, Ρουμανία) αγωγή με αίτημα να υποχρεωθεί η γενική επιθεώρηση να του καταβάλει το εν λόγω ποσό. Το δικαστήριο αυτό απέρριψε την αγωγή με την αιτιολογία ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις για την επιστροφή του ζητηθέντος ποσού, στο μέτρο που το άρθρο 14 της κυβερνητικής απόφασης 1028/2006 δεν παρέχει δικαίωμα επιστροφής του κόστους που αντιστοιχεί σε ειδικά γυαλιά, αλλά μόνο δικαίωμα χορήγησης τέτοιων γυαλιών, εφόσον κρίθηκε αναγκαία η χρήση τους.
- 18 Ο ΤJ άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της ως άνω απόφασης ενώπιον του Curtea de Apel Cluj (εφετείου Cluj, Ρουμανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, με αίτημα την εξαφάνιση της αναιρεσιβαλλομένης και την επανεξέταση της ουσίας της διαφοράς.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, προκειμένου να αποφανθεί επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του, καθίσταται αναγκαία η ερμηνεία του όρου «ειδικά γυαλιά», ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, αλλά δεν ορίζεται σ' αυτήν. Κατά το εν λόγω δικαστήριο, ο συγκεκριμένος όρος πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει τα γυαλιά οράσεως, στο μέτρο που είναι απαραίτητα για τον εργαζόμενο ο οποίος υπέστη επιδείνωση της οράσεώς του οφειλόμενη στις συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζεται.
- 20 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν υπό τον όρο ειδικά γυαλιά, που μνημονεύεται στο εν λόγω άρθρο 9, παράγραφος 3, νοούνται μόνο γυαλιά τα οποία χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στον χώρο εργασίας ή και γυαλιά τα οποία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν εκτός του χώρου

εργασίας. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο κλίνει προς την άποψη ότι, προκειμένου να καθοριστεί αν η διάταξη αυτή τυγχάνει εφαρμογής, κρίσιμο είναι μόνον αυτό καθεαυτό το γεγονός της χρήσεως ειδικών γυαλιών στον χώρο εργασίας, το δε ζήτημα του κατά πόσον τα ειδικά αυτά γυαλιά χρησιμοποιούνται και εκτός του χώρου εργασίας δεν ασκεί επιρροή.

- 21 Όσον αφορά τον τρόπο παροχής των ειδικών γυαλιών, το αιτούν δικαστήριο υποστηρίζει ότι, καίτοι είναι αληθές ότι η οδηγία 90/270 αναφέρεται ρητώς μόνο στην εκ μέρους του εργοδότη παροχή των εν λόγω ειδικών γυαλιών, παρόμοιο αποτέλεσμα επιτυγχάνεται και στην περίπτωση που ο εργοδότης καταβάλλει στον εργαζόμενο τη δαπάνη για την αγορά τους. Η λύση αυτή παρουσιάζει επίσης το πλεονέκτημα ότι παρέχει στον εργαζόμενο τη δυνατότητα να λάβει εγκαίρως τα αναγκαία μέτρα για τη διόρθωση της οράσεώς του.
- 22 Τέλος, το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται αν η υποχρέωση να τίθενται ειδικά γυαλιά στη διάθεση των εργαζομένων που τα χρειάζονται εκπληρώνεται με τη χορήγηση μισθολογικής προσαύξησης, καταβαλλόμενης λόγω της ύπαρξης επίπονων συνθηκών εργασίας.
- 23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Curtea de Apel Cluj (εφετείο Cluj) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
 - «1) Έχει η έκφραση “ειδικά γυαλιά” του άρθρου 9 της οδηγίας [90/270] την έννοια ότι δεν περιλαμβάνει τα γυαλιά οράσεως;
 - 2) Έχει η έκφραση “ειδικά γυαλιά” του άρθρου 9 της [90/270] την έννοια ότι αφορά μόνο γυαλιά που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στον χώρο εργασίας/κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών καθηκόντων;
 - 3) Αφορά η υποχρέωση παροχής ειδικών γυαλιών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 9 της [90/270], αποκλειστικά την αγορά των γυαλιών από τον εργοδότη ή μπορεί να ερμηνευθεί διασταλτικά, ήτοι ως περιλαμβάνουσα και την περίπτωση κατά την οποία ο εργοδότης αναλαμβάνει τις αναγκαίες δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε ο εργαζόμενος προκειμένου να προμηθευθεί τα γυαλιά;
 - 4) Συνάδει προς το άρθρο 9 της [90/270] η κάλυψη των δαπανών αυτών από τον εργοδότη υπό τη μορφή γενικής μισθολογικής προσαύξησης, η οποία καταβάλλεται επί μόνιμης βάσεως ως “επίδομα λόγω επίπονων συνθηκών εργασίας”;

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 24 Η γενική επιθεώρηση αμφισβητεί το παραδεκτό του δεύτερου, του τρίτου και του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος, για τον λόγο ότι η ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης είναι τόσο προφανής ώστε να μην αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία.
- 25 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο εθνικός δικαστής, ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη για τη δικαστική απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί, είναι αποκλειστικώς αρμόδιος να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, τόσο αν η προδικαστική απόφαση είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και αν τα ερωτήματα που υποβάλλει στο Δικαστήριο είναι λυσιτελή. Συνεπώς,

εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία ή το κύρος κανόνα του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει κατ' αρχήν να απαντήσει. Επομένως, τα ερωτήματα τα οποία υποβάλλονται από τα εθνικά δικαστήρια θεωρούνται, κατά τεκμήριο, λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου μόνον όταν προκύπτει ότι η ερμηνεία την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, αν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη αν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα εν λόγω ερωτήματα (απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, *Viva Telecom Bulgaria*, C-257/20, EU:C:2022:125, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

26. Εν προκειμένω, υπογραμμίζεται ότι, όσον αφορά τον ισχυρισμό περί σαφήνειας των διατάξεων της οδηγίας 90/270 που αποτελούν το αντικείμενο του δεύτερου, του τρίτου και του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος, ουδόλως εμποδίζεται εθνικό δικαστήριο να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα για την απάντηση των οποίων, κατά την άποψη ενός εκ των διαδίκων της κύριας δίκης, δεν υπάρχει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία. Συνεπώς, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο ως άνω ισχυρισμός ευσταθεί, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που περιέχει τα ερωτήματα αυτά δεν καθίσταται εξ αυτού του λόγου απαράδεκτη (απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, *Viva Telecom Bulgaria*, C-257/20, EU:C:2022:125, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
27. Επομένως, το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτά.

Επί του πρώτου και του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

28. Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, ο όρος «ειδικά γυαλιά», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, περιλαμβάνει τα γυαλιά οράσεως και, επίσης, αν με τον όρο αυτό νοούνται μόνον τα γυαλιά που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά σε επαγγελματικό πλαίσιο.
29. Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, στον εργαζόμενο πρέπει να παρέχονται ειδικά γυαλιά ανάλογα με την εκάστοτε εργασία, εφόσον τα αποτελέσματα της κατάλληλης εξέτασης των ματιών και της όρασης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, ή τα αποτελέσματα της οφθαλμολογικής εξέτασης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, το καθιστούν αναγκαίο και εφόσον δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κοινά γυαλιά.
30. Διαπιστώνεται ότι η οδηγία 90/270 δεν περιέχει ορισμό του όρου «ειδικά γυαλιά», ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 9, παράγραφος 3.
31. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος [απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, *Airhelp* (Καθυστερημένη μεταφορά με άλλη πτήση), C-451/20, EU:C:2022:123, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 32 Πρώτον, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η οδηγία 90/270 εκδόθηκε, όπως προκύπτει από τον τίτλο της, ως πέμπτη ειδική οδηγία, κατά την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391, η οποία εκδόθηκε με τη σειρά της βάσει του άρθρου 118 Α της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 153 ΣΛΕΕ), με σκοπό την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία.
- 33 Δεύτερον, από τον τίτλο και από το άρθρο 1 της οδηγίας 90/270 προκύπτει ότι σκοπός της είναι να καθορίσει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης. Εξάλλου, κατά την τέταρτη αιτιολογική της σκέψη, η τήρηση των ελάχιστων προδιαγραφών που προορίζονται να κατοχυρώσουν ένα καλύτερο επίπεδο ασφάλειας των θέσεων εργασίας στις οποίες χρησιμοποιείται οθόνη οπτικής απεικόνισης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων.
- 34 Τρίτον, τέλος, επισημαίνεται ότι το άρθρο 9 της οδηγίας 90/270 συγκεκριμενοποιεί τον σκοπό της όσον αφορά την επιταγή προστασίας των ματιών και της όρασης των εργαζομένων και, ιδίως, το δικαίωμα των εργαζομένων να τους παρέχονται ειδικά γυαλιά ανάλογα με την εκάστοτε εργασία, εφόσον τα αποτελέσματα της εξέτασης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου 9 ή τα αποτελέσματα της εξέτασης που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου 9 το καθιστούν αναγκαίο.
- 35 Συναφώς, τονίζεται ότι το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270 διακρίνει μεταξύ, αφενός, των «κοινών γυαλιών» και, αφετέρου, των «ειδικών γυαλιών ανάλογα με την εκάστοτε εργασία», ήτοι την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης.
- 36 Όσον αφορά, πρώτον, την έννοια των «ειδικών γυαλιών», κατά το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, διαπιστώνεται ότι ο όρος αυτός αντικατέστησε τον όρο «γυαλιά», ο οποίος περιλαμβανόταν στο άρθρο 9, δεύτερο εδάφιο, της πρότασης οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης (ΕΕ 1988, C 113, σ. 7). Επομένως, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 90/270 προκύπτει ότι ο όρος «ειδικά γυαλιά», κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 3, της οδηγίας, πρέπει να ερμηνεύεται υπό ευρεία έννοια, ήτοι ότι καταλαμβάνει όχι μόνον τα γυαλιά οράσεως, αλλά και άλλα είδη βοηθημάτων που είναι δυνατόν να διορθώνουν ή να αποτρέπουν τις ενοχλήσεις στην όραση.
- 37 Όσον αφορά, δεύτερον, την έννοια των «κοινών γυαλιών», κατά το άρθρο 9, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας, η οποία παραπέμπει σε γυαλιά που δεν καθιστούν δυνατή τη διόρθωση των ενοχλήσεων στην όραση οι οποίες διαπιστώθηκαν με τις εξετάσεις των παραγράφων 1 και 2 του εν λόγω άρθρου 9, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως επισημαίνει, κατ' ουσίαν, και η γενική εισαγγελέας στο σημείο 30 των προτάσεων της, ότι αφορά τα γυαλιά τα οποία φοριούνται εκτός του χώρου εργασίας και, επομένως, δεν συνδέονται κατ' ανάγκην με τις συνθήκες εργασίας. Συνακόλουθα, τέτοιου είδους γυαλιά δεν χρησιμεύουν για τη διόρθωση των ενοχλήσεων στην όραση σε σχέση με την εργασία και είναι δυνατόν να μη σχετίζονται ειδικώς με την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης.
- 38 Όσον αφορά, τρίτον, την έννοια των «ειδικών γυαλιών ανάλογα με την εκάστοτε εργασία», κατά το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι στον εργαζόμενο πρέπει να παρέχονται ειδικά γυαλιά, εφόσον δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κοινά γυαλιά για τη διόρθωση των ενοχλήσεων στην όραση οι οποίες διαπιστώθηκαν κατόπιν των εξετάσεων που

προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού. Ως εκ τούτου, τα ειδικά γυαλιά πρέπει κατ' ανάγκη να προορίζονται για τη διόρθωση ή την αποτροπή ενοχλήσεων στην όραση τις οποίες τα κοινά γυαλιά δεν μπορούν ούτε να διορθώσουν ούτε να αποτρέψουν.

- 39 Αφετέρου, ο ειδικός χαρακτήρας των γυαλιών προϋποθέτει ότι υφίσταται μια σχέση μεταξύ των γυαλιών και της εργασίας σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης, υπό την έννοια ότι χρησιμεύουν για τη διόρθωση ή την αποτροπή ενοχλήσεων στην όραση που συνδέονται ειδικά με μια τέτοια εργασία και διαπιστώθηκαν κατόπιν των εξετάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας.
- 40 Συναφώς, από την απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2002, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-455/00, EU:C:2002:612, σκέψη 28), προκύπτει βεβαίως ότι τα «ειδικά γυαλιά», που προβλέπονται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, αφορούν τη διόρθωση «υφιστάμενης βλάβης».
- 41 Εντούτοις, όπως παρατήρησε, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στο σημείο 37 των προτάσεών της, από την απόφαση που μνημονεύεται στην προηγούμενη σκέψη δεν μπορεί να συναχθεί, όπως υποστήριξαν ο αναιρεσείων της κύριας δίκης και η Επιτροπή απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι η εν λόγω «βλάβη» πρέπει να έχει προκληθεί από την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης. Μολονότι πρέπει όντως να διαπιστωθούν ενοχλήσεις στην όραση κατά τις εξετάσεις του άρθρου 9, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 90/270, προκειμένου να γεννηθεί δικαίωμα παροχής ειδικών γυαλιών, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού, η εργασία σε οθόνη οπτικής απεικόνισης δεν πρέπει οπωσδήποτε να αποτελεί την αιτία των συγκεκριμένων ενοχλήσεων.
- 42 Πράγματι, όπως προκύπτει ιδίως από το άρθρο 9, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 90/270, η εξέταση την οποία αφορά η παράγραφος αυτή μπορεί να διενεργηθεί πριν από την έναρξη της εργασίας σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, όπερ συνεπάγεται ότι οι ενοχλήσεις στην όραση λόγω των οποίων ένας εργαζόμενος καταλήγει να δικαιούται ειδικά γυαλιά, δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 3, της οδηγίας, δεν πρέπει οπωσδήποτε να έχουν προκληθεί από την εργασία σε οθόνη οπτικής απεικόνισης.
- 43 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, διαπιστώνεται, όπως υπογραμμίζει, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στο σημείο 39 των προτάσεών της, ότι το άρθρο 9 της οδηγίας 90/270 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαιτεί την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της εργασίας σε οθόνη οπτικής απεικόνισης και της εμφάνισης τυχόν ενοχλήσεων στην όραση, δεδομένου ότι καθεμία από τις τρεις περιπτώσεις του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας μπορεί να καταλήξει στην παροχή ειδικών γυαλιών βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας.
- 44 Επομένως, τα ειδικά γυαλιά, κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, αποσκοπούν στη διόρθωση ή στην αποτροπή ενοχλήσεων στην όραση σε σχέση με εργασία κατά την οποία χρησιμοποιείται εξοπλισμός με οθόνη οπτικής απεικόνισης.
- 45 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο αναιρεσείων της κύριας δίκης άσκησε τα καθήκοντά του ως υπάλληλος της γενικής επιθεώρησης, χρησιμοποιώντας εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, στο πλαίσιο της ασκήσεως των εν λόγω καθηκόντων, εκτέθηκε σε «διαλείποντα φωτισμό», στην έλλειψη φυσικού φωτός και σε νευροψυχική υπερφόρτωση, με αποτέλεσμα να υποστεί σημαντική μείωση της οπτικής του οξύτητας, γεγονός που οδήγησε τον ειδικευμένο ιατρό να του συνταγογραφήσει αλλαγή γυαλιών οράσεως και, ειδικότερα, διορθωτικών φακών.

- 46 Καίτοι, όμως, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, στο οποίο έχει υποβληθεί προδικαστικό ερώτημα, αλλά στο αιτούν δικαστήριο να αποφανθεί επί του ζητήματος αν τα γυαλιά οράσεως για τα οποία ο αναιρεσείων ζητεί επιστροφή δαπανών έπρεπε να χαρακτηριστούν ως «ειδικά γυαλιά», κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, πρέπει εντούτοις να επισημανθεί, αφενός, ότι ο αναιρεσείων της κύριας δίκης υπεβλήθη, λόγω της αυξημένης επιδείνωσης της οράσεώς του, σε οφθαλμολογική εξέταση διενεργηθείσα από ειδικευμένο ιατρό, η οποία φαίνεται να αντιστοιχεί στις προβλεπόμενες στο άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 90/270 εξετάσεις.
- 47 Αφετέρου, το γεγονός ότι ο ειδικευμένος αυτός ιατρός συνέστησε στον αναιρεσείοντα της κύριας δίκης να αλλάξει γυαλιά οράσεως και, ειδικότερα, διορθωτικούς φακούς, προκειμένου να διορθωθεί η αυξημένη επιδείνωση της οράσεώς του, φαίνεται επίσης να καταδεικνύει ότι οι παλαιοί διορθωτικοί φακοί δεν μπορούσαν πλέον να χρησιμοποιούνται κατά την άσκηση καθηκόντων σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης, ιδίως λόγω των διαταραχών της οπτικής οξύτητας με τις οποίες είχε διαγνωσθεί ο ενδιαφερόμενος. Εντούτοις, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν τα επίμαχα γυαλιά οράσεως προορίζονται πράγματι περισσότερο για τη διόρθωση των ενοχλήσεων στην όραση που σχετίζονται με την εργασία του, παρά κοινών ενοχλήσεων στην όραση που δεν συνδέονται κατ' ανάγκη με τις συνθήκες εργασίας.
- 48 Εξάλλου, το γεγονός ότι τα «ειδικά γυαλιά», κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, πρέπει, δυνάμει της διατάξεως αυτής, να παρέχονται «ανάλογα με την εκάστοτε εργασία» δεν σημαίνει άνευ ετέρου ότι πρέπει να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στον χώρο εργασίας ή κατά την άσκηση επαγγελματικών καθηκόντων, αφ' ης στιγμής η εν λόγω διάταξη δεν προβλέπει κανέναν περιορισμό όσον αφορά τη χρήση των εν λόγω γυαλιών.
- 49 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270 έχει την έννοια ότι τα «ειδικά γυαλιά», τα οποία προβλέπονται στη διάταξη αυτή, περιλαμβάνουν τα γυαλιά οράσεως που προορίζονται ειδικώς για τη διόρθωση και την αποτροπή ενοχλήσεων στην όραση σχετιζόμενων με εργασία κατά την οποία χρησιμοποιείται εξοπλισμός με οθόνη οπτικής απεικόνισης. Επίσης, με τον όρο «ειδικά γυαλιά» δεν νοούνται μόνον τα γυαλιά που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά σε επαγγελματικό πλαίσιο.

Επί του τρίτου και του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος

- 50 Με το τρίτο και το τέταρτο ερώτημά του, τα οποία πρέπει επίσης να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας 90/270 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή υποχρέωση την οποία υπέχει ο εργοδότης να παρέχει ειδικά γυαλιά στους ενδιαφερόμενους εργαζομένους μπορεί να εκπληρώνεται είτε με την άμεση χορήγηση των ειδικών γυαλιών από τον εργοδότη, είτε με την επιστροφή των αναγκαίων δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε ο εργαζόμενος, είτε με την καταβολή γενικής μισθολογικής προσαύξησης στον εργαζόμενο.
- 51 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να παρέχονται στον εργαζόμενο ειδικά γυαλιά ανάλογα με την εκάστοτε εργασία, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, υπό την προϋπόθεση ότι η αναγκαιότητά τους προκύπτει από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 1 και 2 εξετάσεις και ότι δεν είναι δυνατή η χρήση κοινών γυαλιών.

- 52 Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι, μολονότι η εν λόγω διάταξη επιβάλλει στον εργοδότη την υποχρέωση να διασφαλίσει ότι στους ενδιαφερόμενους εργαζομένους θα παρασχεθούν, ενδεχομένως, ειδικά γυαλιά, ο τρόπος με τον οποίο ο εργοδότης υποχρεούται να εκπληρώσει την εν λόγω υποχρέωση δεν προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 9 της οδηγίας 90/270.
- 53 Εντούτοις, επισημαίνεται, αφενός, ότι η οδηγία 90/270 καθορίζει, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτής, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, μόνον τις ελάχιστες προδιαγραφές.
- 54 Αφετέρου, η εκ μέρους του εργοδότη επιστροφή του κόστους αγοράς ειδικών γυαλιών συνάδει προς τον σκοπό της οδηγίας 90/270, καθόσον διασφαλίζει καλύτερο επίπεδο προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων.
- 55 Εξάλλου, η έκφραση «πρέπει να παρέχονται», η οποία περιέχεται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της παραγράφου 4 του εν λόγω άρθρου, η οποία ορίζει ότι «τα κατ' εφαρμογήν του [άρθρου 9] λαμβανόμενα μέτρα δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να συνεπάγονται πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση για τους εργαζομένους», δεν αντιτίθεται στην παροχή στον εργαζόμενο, βάσει του εθνικού δικαίου, της δυνατότητας να επιλέξει, αντί να λάβει τα ειδικά γυαλιά απευθείας από τον εργοδότη του, να προκαταβάλει το κόστος, το οποίο κατόπιν θα του επιστραφεί.
- 56 Επομένως, ο επιδιωκόμενος από το άρθρο 9, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας 90/270 σκοπός, καθόσον έγκειται στη διασφάλιση του ότι θα παρέχονται στους εργαζομένους, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση, ειδικά γυαλιά σε περίπτωση ανάγκης, μπορεί να επιτευχθεί είτε άμεσα, με τη χορήγηση των ειδικών γυαλιών από τον εργοδότη στον ενδιαφερόμενο εργαζόμενο, είτε έμμεσα, με την εκ μέρους του εργοδότη επιστροφή του κόστους των ειδικών γυαλιών.
- 57 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει επίσης να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270 δεν αντιτίθεται, κατ' αρχήν, στην πρόβλεψη του εθνικού δικαίου ότι η εκ μέρους του εργοδότη διάθεση ειδικών γυαλιών στους ενδιαφερόμενους εργαζομένους, την οποία απαιτεί η εν λόγω διάταξη, πραγματοποιείται με επίδομα διά του οποίου παρέχεται στον εργαζόμενο η δυνατότητα να αποκτήσει ο ίδιος τα ειδικά γυαλιά.
- 58 Εντούτοις, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το επίδομα αυτό πρέπει οπωσδήποτε να καλύπτει τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε ο οικείος εργαζόμενος συγκεκριμένα για την απόκτηση των ειδικών γυαλιών, δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270.
- 59 Κατά συνέπεια, υπό την επιφύλαξη σχετικής επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, μια γενική μισθολογική προσαύξηση, η οποία καταβάλλεται σε μόνιμη βάση λόγω του επίπονου χαρακτήρα των συνθηκών εργασίας, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το εν λόγω άρθρο 9, παράγραφος 3, στον εργοδότη, στο μέτρο που δεν φαίνεται να προορίζεται για την κάλυψη των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε ο οικείος εργαζόμενος προκειμένου να αποκτήσει τα ειδικά γυαλιά.
- 60 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο και στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας 90/270 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή υποχρέωση του εργοδότη να παρέχει ειδικά γυαλιά στους ενδιαφερόμενους εργαζομένους μπορεί να εκπληρώνεται είτε με την άμεση χορήγηση των

ειδικών γυαλιών από τον εργοδότη είτε με την επιστροφή των αναγκαίων δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε ο εργαζόμενος, όχι όμως με την καταβολή γενικής μισθολογικής προσαύξησης στον εργαζόμενο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 61 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 90/270/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1990, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης (πέμπτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ),

έχει την έννοια ότι:

τα «ειδικά γυαλιά», τα οποία προβλέπονται στη διάταξη αυτή, περιλαμβάνουν τα γυαλιά οράσεως που προορίζονται ειδικώς για τη διόρθωση και την αποτροπή ενοχλήσεων στην όραση σχετιζόμενων με εργασία κατά την οποία χρησιμοποιείται εξοπλισμός με οθόνη οπτικής απεικόνισης. Επίσης, με τον όρο «ειδικά γυαλιά» δεν νοούνται μόνον τα γυαλιά που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά σε επαγγελματικό πλαίσιο.

- 2) Το άρθρο 9, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας 90/270

έχει την έννοια ότι:

η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή υποχρέωση του εργοδότη να παρέχει ειδικά γυαλιά στους ενδιαφερόμενους εργαζομένους μπορεί να εκπληρώνεται είτε με την άμεση χορήγηση των ειδικών γυαλιών από τον εργοδότη είτε με την επιστροφή των αναγκαίων δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε ο εργαζόμενος, όχι όμως με την καταβολή γενικής μισθολογικής προσαύξησης στον εργαζόμενο.

(υπογραφές)